

WYMOWA, AKCENT

PRONUNCIACIÓN, ACENTO

Wymowa samogłosek

Samogłoski wymawiane są podobnie jak po polsku.

- a* – *mañana* – jutro
- e* – *perro* – pies
- i* – *vida* – życie
- o* – *ojo* – oko
- u* – *duro* – twardy

Wymowa spółgłosek

b, v	jako b	Barcelona / <i>Barθelona</i> /, Valencia / <i>Balenθia</i> /
b	w środku wyrazu wymawiane jest słabo – wargi nie stykają się!	
c	przed e, i jako θ przed pozostałymi samogłoskami, jako k	centro / <i>θentro</i> / – centrum color / <i>kolor</i> / – kolor casa / <i>kasa</i> / – dom
ch	jako cz	mucho / <i>muczo</i> / – dużo
d	jako d	donde / <i>donde</i> / – gdzie
d	na końcu wyrazu niemal bezdźwięczne	Madrid / <i>Madri</i> /
d	w środku wyrazu wymawiane słabo – język nie dotyka podniebienia!	
f	jako f	flamenco / <i>flamenko</i> /
g	przed a, o, u jako g	gracias / <i>grθias</i> / – dziękuję
g	przed e, i jako h	gente / <i>hente</i> / – ludzie
g	gue, gui jako / <i>ge, gi</i> /	guitarra / <i>gitarra</i> /
g	w środku wyrazu wymawiane jest słabo!	
h	nie wymawiamy	hotel / <i>otél</i> /
j	jako h	jamón / <i>hamón</i> / – szynka
l	jako l	leche / <i>lecze</i> / – mleko
ll	jako j	billete / <i>bijete</i> / – bilet
m	jako m	madre / <i>madre</i> / – matka
n	jako n	niño / <i>ninio</i> / – dziecko
ñ	jako ń	España / <i>Espania</i> / – Hiszpania

Aquí tengo unas fotos de mi viaje a Cuba. Mam tu parę zdjęć z mojej podróży na Kubę.

⇒ **około**

El pueblo está a unos veinte kilómetros. Miasteczko jest około dwudziestu kilometrów stąd.

RZECZOWNIK

EL SUSTANTIVO

Rzeczowniki hiszpańskie mają rodzaj męski i żeński, liczbę pojedynczą i mnogą.

I RODZAJ RZECZOWNIKA

<i>Masculino</i> – rodzaj męski	<i>Femenino</i> – rodzaj żeński
① Rzeczowniki zakończone na -o <i>el libro</i> (książka), <i>el perro</i> (pies)	③ Rzeczowniki zakończone na -a <i>la chica</i> (dziewczyna), <i>la ventana</i> (okno)
② Rzeczowniki zakończone na -or <i>el amor</i> (miłość), <i>el color</i> (kolor)	

II TWORZENIE RODZAJU ŻEŃSKIEGO

Rzeczowniki zakończone na **-o** zmieniają **-o** w **-a**.

el hermano (brat), *la hermana* (siostra)

Do rzeczowników zakończonych na **spółgłoskę** dodajemy **-a**.

el profesor (nauczyciel), *la profesora* (nauczycielka)

III TWORZENIE LICZBY MNOGIEJ

Do rzeczowników zakończonych na **samogłoskę** dodajemy **-s**.

el gato (kot), *los gatos* (koty)

Do rzeczowników zakończonych na **spółgłoskę** lub **-y** dodajemy **-es**.

el dolor (ból), *los dolores* (bóle), *el rey* (król), *los reyes* (królowie)

W rzeczownikach zakończonych na **-z** zamieniamy **-z** na **-ces**.

la nuez (orzech), *las nueces* (orzechy)

I RODZAJ RZECZOWNIKA

Rodzaju męskiego są:

⇒ rzeczowniki zakończone na **-o**:

el caballo (koń), *el médico* (lekarz)

ZAIMKI DZIERŻAWCZE

LOS POSESIVOS

I ZAIMKI DZIERŻAWCZE PRZED RZECZOWNIKIEM		
Zaimek	LP r. męski, r. żeński	LM r. męski, r. żeński
mi – mis	<i>mi libro</i> (moja książka)	<i>mis libros</i> (moje książki)
	<i>mi mesa</i> (mój stół)	<i>mis mesas</i> (moje stoły)
tu – tus	<i>tu hijo</i> (twój syn)	<i>tus hijos</i> (twoi synowie)
	<i>tu hija</i> (twoja córka)	<i>tus hijas</i> (twoje córki)
su – sus	<i>su coche</i> (jego samochód)	<i>sus coches</i> (jego samochody)
	<i>su hermana</i> (jego siostra)	<i>sus hermanas</i> (jego siostry)
nuestro/s nuestra/s	<i>nuestro tío</i> (nasz wuj)	<i>nuestros tíos</i> (nasi wujowie)
	<i>nuestra tía</i> (nasza ciotka)	<i>nuestras tías</i> (nasze ciotki)
vuestro/s vuestras/s	<i>vuestro perro</i> (wasz pies)	<i>vuestros perros</i> (wasze psy)
	<i>vuestra gata</i> (wasza kotka)	<i>vuestras gatas</i> (wasze kotki)
su-sus	<i>su vaso</i> (ich szklanka)	<i>sus vasos</i> (ich szklanki)
	<i>su copa</i> (ich kieliszek)	<i>sus copas</i> (ich kieliszki)
II ZAIMKI DZIERŻAWCZE PO RZECZOWNIKU		
Zaimek	Przykład	
(el) mío (<i>mía, míos, mías</i>)	<i>Tienes un libro mío.</i> Masz jedną z moich książek.	
(el) tuyo (<i>tuya, tuyos, tuyas</i>)	<i>Tengo una cosa tuya.</i> Mam jedną z twoich rzeczy.	
(el) suyo (<i>suya, suyos, suyas</i>)	<i>Este coche es suyo.</i> To jest jego/jej samochód.	
(el) nuestro (<i>nuestra, nuestros, nuestras</i>)	<i>Es un amigo nuestro.</i> To jeden z naszych przyjaciół.	
(el) vuestro (<i>vuestra, vuestros, vuestras</i>)	<i>¿Este perro es vuestro?</i> Czy to wasz pies?	
(el) suyo (<i>suya, suyos, suyas</i>)	<i>Esta es la casa suya.</i> To ich dom.	

I ZAIMKI DZIERŻAWCZE PRZED RZECZOWNIKIEM

Zastępują rodzajnik, by określić posiadanie:

el perro – mi perro mój pies

⇒ **mi, tu, su** zgadzają się z rzeczownikiem tylko w liczbie

mi hermano, mi hermana – mój brat, moja siostra

mis hermanos, mis hermanas – moi bracia, moje siostry

⇒ **nuestro, vuestro** zgadzają się i w liczbie, i w rodzaju

nuestro hermano, nuestra hermana – nasz brat, nasza siostra

⇒ gdy fakt posiadania jest oczywisty, nie używamy zaimka dzierżawczego!

Me lavo el pelo. Nie: ~~*Me lavo mi pelo.*~~ Myję włosy.

Ponte la chaqueta. Nie: ~~*Ponte tu chaqueta.*~~ Włóż kurtkę.

⇒ w przypadku zaimka **su** może zaistnieć niejasność; zaimek ten może oznaczać: jego, jej, swój, ich. Możemy wtedy dodać np. **de él**:

Es su casa (la de él).

II ZAIMKI DZIERŻAWCZE PO RZECZOWNIKU

❶ Zgadzą się z rzeczownikiem w rodzaju i liczbie:

un compañero mío (mój kolega)

unas compañeras mías (moje koleżanki).

Rzeczownik zachowuje rodzajnik.

Uwaga!

W zdaniach wykrzyknikowych nie używamy rodzajnika: ¡*Dios mío!* Mój Boże!

❷ Znaczenie.

Wyrażają posiadanie, które odnosi się do jednego elementu z większej grupy.

Es un amigo mío. To jeden z moich przyjaciół.

Ale: *Es mi amigo.* To mój przyjaciel.

❸ Z czasownikiem *ser* (być) podkreślają fakt przynależności.

Este libro es mío. Ta książka jest moja.

Musimy ich użyć, gdy rzeczownik jest poprzedzony *un, algún* (jakiś), *ningún* (żaden), *cualquier* (jakikolwiek), *cada* (każdy), *mucho* (dużo), *poco* (mało), *más* (więcej), *menos* (mniej).

Cada amigo mío piensa lo mismo que yo. Każdy z moich przyjaciół myśli to samo, co ja.

④ Zastępują rzeczownik.

¿Es tu coche? Sí, es el mío. To twój samochód? Tak, mój.

ZAIMKI OSOBOWE

LOS PRONOMBRES PERSONALES

I ZAIMKI OSOBOWE PODMIOTU (KTO? CO?)					
	<i>rodzaj męski</i>	<i>rodzaj żeński</i>	<i>forma grzecznościowa</i>		
<i>L. pojedyncza</i>					
<i>1. osoba</i>	<i>YO</i>	<i>YO</i>	<i>USTED</i>		
<i>2. osoba</i>	<i>TÚ</i>	<i>TÚ</i>			
<i>3. osoba</i>	<i>ÉL</i>	<i>ELLA</i>			
<i>L. mnoga</i>					
<i>1. osoba</i>	<i>NOSOTROS</i>	<i>NOSOTRAS</i>	<i>USTEDES</i>		
<i>2. osoba</i>	<i>VOSOTROS</i>	<i>VOSOTRAS</i>			
<i>3. osoba</i>	<i>ELLOS</i>	<i>ELLAS</i>			
II ZAIMKI DOPEŁNIENIA BLIŻSZEGO					
	<i>r. m.</i>	<i>r. ż.</i>	<i>forma grzeczn.</i>	<i>zaimek zwrotny</i>	<i>neutro</i>
<i>L. pojedyncza</i>					
<i>1. osoba</i>	<i>ME</i>	<i>ME</i>		<i>ME</i>	<i>LO</i>
<i>2. osoba</i>	<i>TE</i>	<i>TE</i>		<i>TE</i>	
<i>3. osoba</i>	<i>LO, LE</i>	<i>LA</i>		<i>LO, (LE), LA</i>	
<i>L. mnoga</i>					
<i>1. osoba</i>	<i>NOS</i>	<i>NOS</i>		<i>NOS</i>	<i>LO</i>
<i>2. osoba</i>	<i>OS</i>	<i>OS</i>		<i>OS</i>	
<i>3. osoba</i>	<i>LOS, LES</i>	<i>LAS</i>		<i>LOS (LES), LAS</i>	

I REGULARNE FORMY TRYBU ROZKAZUJĄCEGO

osoba	grupa -ar	grupa -er	grupa -ir
tú vosotros	<i>canta</i> (śpiewaj) <i>cantad</i>	<i>bebe</i> (pij) <i>bebed</i>	<i>abre</i> (otwórz) <i>abrid</i>

A oto cała odmiana:

Osoba	grupa -ar	grupa -er	grupa -ir
tú	<i>canta</i>	<i>bebe</i>	<i>abre</i>
tú no	<i>no cantes</i>	<i>no bebas</i>	<i>no abras</i>
usted	<i>cante</i>	<i>beba</i>	<i>abra</i>
usted no	<i>no cante</i>	<i>no beba</i>	<i>no abra</i>
nosotros	<i>cantemos</i>	<i>bebamos</i>	<i>abramos</i>
nosotros no	<i>no cantemos</i>	<i>no bebamos</i>	<i>no abramos</i>
vosotros	<i>cantad</i>	<i>bebed</i>	<i>abrid</i>
vosotros no	<i>no cantéis</i>	<i>no bebáis</i>	<i>no abráis</i>
ustedes	<i>canten</i>	<i>beban</i>	<i>abran</i>
ustedes no	<i>no canten</i>	<i>no beban</i>	<i>no abran</i>

Tryb rozkazujący czasowników zwrotnych

W formach twierdzących zaimek zwrotny stoi po czasowniku.

W formach zaprzeczonych zaimek stoi przed czasownikiem.

W pierwszej osobie liczby mnogiej zanika *-s* z końcówki czasownika.

W drugiej osobie liczby mnogiej zanika *-d* z końcówki czasownika.

Oto odmiana: *lavarse* – myć się

osoba	+ zaimek zwrotny	tryb rozkazujący
<i>tú</i>	<i>-te</i>	<i>lávate</i>
<i>tú no</i>	<i>te</i>	<i>no te laves</i>
<i>usted</i>	<i>-se</i>	<i>lávase</i>
<i>usted no</i>	<i>se</i>	<i>no se lave</i>
<i>nosotros</i>	<i>-nos</i>	<i>lavémonos</i>
<i>nosotros no</i>	<i>nos</i>	<i>no nos lavemos</i>
<i>vosotros</i>	<i>-os</i>	<i>lavaos</i>
<i>vosotros no</i>	<i>os</i>	<i>no os lavéis</i>
<i>ustedes</i>	<i>-se</i>	<i>lávense</i>
<i>ustedes no</i>	<i>se</i>	<i>No se laven</i>

Uwaga!

irse (wychodzić) – *vosotros idos*

Uwaga!

Pojawienie się zaimka zwrotnego na końcu czasownika sprawia, że akcent przenosi się na trzecią sylabę od końca – wtedy musimy zaznaczyć go graficznie! (zasady dotyczące zastosowania akcentu graficznego – patrz strona 5).

II NIEREGULARNE FORMY TRYBU ROZKAZUJĄCEGO

(tú) *decir* – *di* (powiedz), *hacer* – *haz* (zrób), *ir* – *ve* (idź), *poner* – *pon* (połóż),
salir – *sal* (wyjdz), *tener* – *ten* (miej), *venir* – *ven* (przyjdź)

Formy dla drugiej osoby liczby mnogiej są zawsze regularne; tworzymy je, zamieniając końcówkę bezokolicznika *-r* na *-d*. Pozostałe formy powtarzają nieregularności występujące w trybie *subjuntivo*.

NASTĘPSTWO CZASÓW

CONCORDANCIA DE LOS TIEMPOS

W języku hiszpańskim istnieje następstwo czasów – co oznacza, że pewne relacje czasowe są odnoszone nie do czasu rzeczywistego, lecz do momentu odniesienia (równoczesność, uprzedniość, późniejszość).

Zjawisko to widać w zdaniach podrzędnie złożonych. Jeżeli czas w zdaniu głównym to *presente* lub *futuro*, wtedy czas w zdaniu podrzędnym pozostaje taki jak w rzeczywistości. Jeżeli jednak czasownik w zdaniu głównym pojawi się w którymś z czasów przeszłych, wtedy musimy „cofnąć czas” w zdaniu podrzędnym.

Dice que está enfermo. Mówi, że jest chory.

Dice que estaba enfermo. Mówi, że był chory.

Dice que probablemente estará enfermo. Mówi, że prawdopodobnie będzie chory.

Czasownik w zdaniu głównym jest w czasie teraźniejszym – widzimy więc, że i czasy w zdaniu podrzędnym odpowiadają czasom rzeczywistym.

Dijo (decía) que estaba enfermo.

Dijo que había estado enfermo.

Dijo que estaría enfermo.

Widzimy, że po czasowniku w czasie przeszłym wystąpiło następstwo czasów.

Dla **współczesności** – używamy *imperfecto*.

Dla **uprzedniości** – *pluscuamperfecto*.

Dla **czynności późniejszych** – *condicional*.

Forma *pluscuamperfecto* zastępuje wszystkie czasy przeszłe (*estaba enfermo, estuvo enfermo, ha estado enfermo*).

Uwaga!

Jeżeli czasownik w zdaniu głównym jest w *pretérito perfecto* (*ha dicho*), następstwo czasów może nie wystąpić – jako że ten czas często mówi o czynności wciąż aktualnej.

Ha dicho que está enfermo.

Następstwo czasów dotyczy także czynności wyrażonych w *subjuntivo*. Pamiętajmy jednak, że *subjuntivo* ma jedynie formy czasu teraźniejszego i przeszłego, dlatego czynności późniejsze wyrazimy przez *presente de subjuntivo*.

Espero que no estés enferma może znaczyć:

Mam nadzieję, że nie jesteś chora.

lub: Mam nadzieję, że nie będziesz chora.

Esperaba que no estuvieras enferma. (równoczesność)

Esperaba que no hubieras estado enferma. (uprzedniość)

BEZOKOLICZNIK

EL INFINITIVO

I FUNKCJE BEZOKOLICZNIKA

❶ Bezokolicznik może być podmiotem zdania.

Querer es poder. Chcieć to móc.

❷ Może pełnić funkcję trybu rozkazującego.

¡Niños, a dormir! Dzieci, spać!

❸ Może być przydawką.

máquina de coser – maszyna do szycia

❹ Może pełnić funkcję rzeczownika.

el poder – władza, *el ser* – istota, *el deber* – powinność

II PERYFRAZY CZASOWNIKOWE Z BEZOKOLICZNIKIEM

Peryfrazy czasownikowe to konstrukcje składające się z konkretnego czasownika posiłkowego i czasownika w określonej formie, gdzie związek tych dwóch czasowników tworzy nowe znaczenie, a nie jest sumą znaczeń.